

Sygn. akt VIII U 2880/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 stycznia 2019 r. znak (...) - RKS Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w P. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300 z późno zm.) stwierdził, że W. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 1.072.373,50 zł, w tym:

1. na ubezpieczenia społeczne za okres od 2000-08 do 2001-02 z tytułu:

- składek – 250.161,18 zł;
- odsetek za zwłokę -619.659,00 zł;
- kosztów upomnienia 0,00 zł;
- kosztów egzekucyjnych 0,00 zł;

2. na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 2000-09 do 2001-02 z tytułu: składek w wysokości: 39.438,92 zł

- odsetek za zwłokę w wysokości 96.675,00 zł;
- kosztów upomnienia w wysokości 0,00 zł;
- kosztów egzekucyjnych w wysokości 0,00 zł;

3. na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres 2000 -08 do 2001-02 w wysokości:

- składek- 19.127,40 zł;
- odsetek za zwłokę w wysokości 47.312,00 zł;
- kosztów upomnienia w wysokości 0,00 zł;
- kosztów egzekucyjnych w wysokości 0,00 zł.

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy, odsetki naliczane będą nadal do dnia zapłaty, włącznie z tym dniem. Odsetki za zwłokę winny być liczone na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2019 r. poz. 900).

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że płatnik składek nie dopełnił obowiązku wynikającego z art. 46 ust. 1 - obliczania, potrącania z dochodów ubezpieczonych, rozliczania oraz opłacania należnych składek. Wskazał także, że zawiadomił płatnika składek o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określania wysokości należności z tytułu składek, wzywając do złożenia wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zastrzegł także, iż brak uregulowania określonego decyzją zobowiązania wraz z należnymi odsetkami za zwłokę, w terminie miesiąca od otrzymania decyzji spowoduje przymusowe ściągnięcie należności w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 roku o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Ponadto organ poinformował, iż zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy, niniejsza decyzja stanowi podstawę do zabezpieczenia należności

z tytułu składek ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączą dłużnika i jego małżonka na rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.

O treści przedmiotowej decyzji organ rentowy powiadomił małżonkę wnioskodawcy D. S..

(decyzja k. 17 – 17 verte akt ZUS)

Od powyższej decyzji małżonka płatnika - D. S. reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika złożyła odwołanie w ustawowym terminie, wnosząc o jej uchylenie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołująca D. S. podniosła zarzut przedawnienia określonej w zaskarżonej decyzji roszczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nie opłaconych przez W. S. składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych świadczeń pracowniczych za okres od 08.2000. do 02.2001 r. Według skarżącej wymagalność ww. składek powstała w roku 2000 i 2001, a zatem upływ terminu przedawnienia roszczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odnośnie możliwości ich dochodzenia upłynął już z końcem 2005 r. i 2006 r. W ocenie odwołującej w okresie do końca 2005 i 2006 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie podjął żadnej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, w wyniku których nastąpiłoby zawieszenie biegu przedawnienia roszczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania dotyczącego należności z tytułu składek określonych w zaskarżonej decyzji zostało wnioskodawczyni doręczone dopiero w sierpniu 2018 roku, a więc prawie 12 lat po upływie przedawnienia roszczeń za ostatni okres określony w zaskarżonej decyzji.

(odwołanie k. 3 – 4, odwołanie k. 3 – 6 akt o sygn. VIII U 452/19, odwołanie k. 3 – 5 akt o sygn. VIII U 453/19)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych a dodatkowo podniósł, że zarzut przedawnienia skarżącej jest bezzasadny, gdyż bieg terminu przedawnienia został przerwany przez wszczęcie egzekucji. Co do składek na ubezpieczenie społeczne za sierpień 2000 r. do kwietnia 2001 r. nastąpiło to w 2003 r., co do składek na ubezpieczenie zdrowotne, za sierpień 2000 r. do lipca 2001 nastąpiło to w 2003 r.

(odpowiedź na odwołanie k. 13 – 13 verte, odpowiedź na odwołanie k. 15 – 15 verte akt o sygn. VIII U 452/19, odpowiedź na odwołanie k. 15 – 15 verte akt o sygn. VIII U 452/19)

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2020 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VIII U 391/19, Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie wnioskodawczyni, a nadto rozstrzygnął o kosztach procesu, nie obciążając odwołującej się kosztami zastępstwa procesowego.

(wyrok z dnia 21 grudnia 2020 r. k. 74)

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją przez pełnomocnika odwołującej się.

(apelacja k. 111- 115)

W wyniku rozpatrzenia apelacji Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 18 listopada 2021 r. o sygn. III AUa 333/21 uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej D. S. i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd Apelacyjny uznał, iż wydając zaskarżone orzeczenie, Sąd pierwszej instancji dopuścił się uchybień, które skutkowały nierozpoznaniem istoty sprawy w odniesieniu do odwołującej się D. S.. Sąd Apelacyjny podkreślił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i tylko w tym zakresie podlega ona kontroli sądu, zarówno pod względem jej formalnej poprawności, jak i merytorycznej zasadności. W konsekwencji – przedmiot sporu sądowego musi mieścić się w zakresie przedmiotowym decyzji organu rentowego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2017 r., I UK 371/16, LEX nr 2397631 i przytoczone w nim orzecznictwo). W ocenie Sądu Apelacyjnego analiza treść zaskarżonej decyzji z dnia 3 stycznia 2019 r., znak (...) - RKS- (...) - (...) - (...), prowadzi

do wniosku, iż decyzja ta nie obejmowała swym zakresem przedmiotu rozstrzygnięcia określonego zaskarżonym wyrokiem Sądu Okręgowego. Decyzją tą organ rentowy powiadomił jedynie D. S., jako adresata decyzji, że jej mąż W. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od sierpnia 2000 r. do lutego 2001 r. Wobec takiej treści decyzji, w której wyraźnie jako dłużnika wskazano jedynie płatnika składek W. S., Sąd Okręgowy, w sposób nieuprawniony przyjął, iż stwierdza ona także, że dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, za okres i w kwotach w niej wskazanych jest D. S..

Nadto, Sąd wadliwie ustalił, że pomiędzy małżonkami S. istnieje ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej, podczas gdy w dniu 2 kwietnia 2001 r. ww. zawarli przed notariuszem E. D. umowę majątkową małżeńską, na mocy której ustanowili rozdzielność majątkową małżeńską, znosząc tym samym obowiązującą ich dotychczas wspólność ustawową.

Powyższe doprowadziło Sąd Apelacyjny do wniosku, że Sąd pierwszej instancji, rozstrzygając w przedmiocie odpowiedzialności żony płatnika D. S. jako de facto dłużnika ZUS, wykroczył poza ramy decyzji organu rentowego, która stwierdza li tylko, że dłużnikiem Zakładu z tytułu nieopłaconych składek jest W. S., a więc płatnik składek. Ubezpieczona jako żona dłużnika została o tym fakcie jedynie poinformowana (doręczono jej decyzję i pouczone o prawie złożenia od niej odwołania do Sądu), co nie jest jednoznaczne z tym, iż ona również pozostaje dłużnikiem składkowym. Współmałżonek ponoszący odpowiedzialność za zobowiązanie składkowe małżonka będącego płatnikiem nie może być utożsamiany z płatnikiem. W przeciwieństwie do płatnika nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązanie składkowe. Obowiązek składkowy może ciążyć bowiem jedynie na płatniku.

Sąd Apelacyjny w wytycznych wskazał, że Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę winien poczynić ustalenia faktyczne odpowiadające rzeczywistości (w zakresie wyżej wyszczególnionym), a zwłaszcza uwzględnić okoliczność, że małżonkowie S. w kwietniu 2001 r. znieśli wspólność ustawową małżeńską i rozważyć, czy organ rentowy winien był w tym wypadku wydać odrębną decyzję, dot. D. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności majątkowej jako małżonka dłużnika do majątku objętego wspólnością ustawową, po czym ustosunkować się do zarzutów zawartych w odwołaniu odwołującej się.

(wyrok z uzasadnieniem – k.139-147 odwrót)

Na terminie rozprawy z dnia 11 lipca 2022 r. poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

(e – protokół rozprawy z dnia 11.07.2022 r. 00:01:33, płyta CD k. 189)

Sąd Okręgowy w Łodzi ponownie rozpoznając sprawę ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawczyni D. S. i W. S. zawarli związek małżeński w dniu 8 czerwca 1977 r.

(okoliczność bezsporna)

Początkowo między małżonkami S. istniał ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej.

(bezsporne)

Następnie na mocy małżeńskiej umowy majątkowej zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 2.04.2001 r. małżonkowie S. wyłączyli ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej i oświadczyli, że od tego dnia ich stosunki majątkowe podlegać będą rozdzielności majątkowej małżeńskiej.

(małżeńska umowa majątkowa k. 116 - 117)

Wskazany powyżej małżeński ustrój odrębności majątkowej nie został później zniesiony.

(bezsporne)

W. S. w dniu 18.12.1990 r. dokonał wpisu do (...) pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą Przedsiębiorstwo Handlowe „DANMARK” w K. W. S.. Przeważającym przedmiotem tej działalności było przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw.

(wydruk z (...) k. 38, zeznania wnioskodawczynie 00:08:26, płyta CD k. 25, 00:07:54, płyta CD k. 26 akt o sygn. VIII U 452/19)

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej wnioskodawca zgłosił siebie oraz pracowników do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego.

(okoliczność bezsporna)

Początkowo w ramach wskazanej działalności ubezpieczony W. S. był właścicielem jednego zakładu pracy, a ponadto dzierżawił kilka zakładów produkcyjnych na terenie Polski i zatrudniał pracowników w zależności od potrzeb w ilości od około 20 do 100, w tym główną księgową oraz dwóch pomocników. Firma wnioskodawcy posiadała majątek w szczególności w postaci: samochodów i chłodzi. Wnioskodawczynie D. S. zajmowała się wówczas wychowywaniem dzieci, a także prowadziła własną działalność ogrodniczą. Następnie w latach 2003 – 2013 świadczyła pracę na podstawie umowy o pracę.

(zeznania wnioskodawczynie 00:08:26, płyta CD k. 25, 00:07:54, płyta CD k. 26 akt o sygn. VIII U 452/19; pismo ZUS z dnia 8.01.2020 r. k. 50 - 51)

Od 2000 r. firma (...) miała problemy finansowe spowodowane nietrafionymi inwestycjami i zaciągniętymi zobowiązaniami wobec kontrahentów oraz banków. Od 2003 r. W. S. zaprzestał zatrudniania pracowników. Jego byli pracownicy otrzymali świadectwa pracy oraz wynagrodzenia za pracę.

(zeznania wnioskodawczynie 00:08:26 , płyta CD k. 25, 00:07:54, płyta CD k. 26 akt o sygn. VIII U 452/19)

W. S. nie zgłaszał w ZUS-ie zawieszenia wykonywania bądź likwidacji działalności gospodarczej. Nie przedstawił w organie rentowym długotrwałych zwolnień lekarskich oraz nie otrzymał zasiłków za długotrwałe okresy niezdolności do pracy w spornych latach.

(okoliczności bezsporne)

Zawieszenia działalności gospodarczej płatnik W. S. nie zgłaszał także w Urzędzie Skarbowym. Ww. figurował w systemie informatycznym Urzędu Skarbowego jako osoba fizyczna prowadząca samodzielną działalność gospodarczą w spornym okresie. W. S. złożył dokumenty w postaci zeznań o wysokości uzyskanego przychodu (druk PIT -36) za lata 2000 – 2018, w których wykazał przychód za lata 2000- 2011, zaś za lata 2012 – 2018 – stratę z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

(pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. k. 42, k. 26 akt o sygn. VIII U 452/19)

W dniu 1 sierpnia 2019 r. W. S. złożył w Urzędzie Miasta K. wniosek o wykreślenie działalności gospodarczej z (...).

(wniosek k. 35- 36, potwierdzenie nadania k. 37)

Zadłużenie małżonka wnioskodawczynie – płatnika W. S. w okresie od 08.2000 r. do 02.2001 r. wyniosło łącznie kwotę 1.072.373,50 zł, na którą złożyły się następujące zadłużenia:

1. na ubezpieczenia społeczne za okres od 2000-08 do 2001-02 z tytułu: składek – 250.161,18 zł, odsetek za zwłokę -619.659,00 zł,
2. na ubezpieczenie zdrowotne za okres od 2000-09 do 2001-02 z tytułu: składek w wysokości: 39.438,92 zł, odsetek za zwłokę w wysokości 96.675,00 zł,
3. na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres 2000 -08 do 2001-02 w wysokości: składek- 19.127,40 zł, odsetek za zwłokę w wysokości 47.312,00 zł. (szczegółowe zestawienie należności k. 19, k. 23 - 25 akt ZUS)

Upomnieniami z kwietnia 2003 r. dotyczącymi spornych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 08.2000 r. do 02.2001 r. płatnik W. S. został wezwany do uiszczenia zaległości z tytułu dochodzonych składek.

(szczegółowe zestawienie należności k. 19, k. 23 - 25 akt ZUS)

W 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko W. S. jako dłużnikowi, które następnie przekazano do wspólnego prowadzenia Urzędowi Skarbowemu w P.. W dniach 08 - 09.09.2003 r. wystawiono tytułu wykonawcze obejmujące sporne należności w stosunku do płatnika. W dniach 21 lutego 2007 r. i 24.01.2008 r. dokonano zajęcia wynagrodzenia za pracę płatnika, zaś w dniu 19 listopada 2009 r. zajęcia innych wierzytelności.

(pismo ZUS k. 49 – 50 verte, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. k. 52 - 53)

Pismem z dnia 3 sierpnia 2018 r., doręczonym w dniu 20.08.2018 r D. S. jako małżonka płatnika W. S. została zawiadomiona o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

(zawiadomienie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k.1 -1 verte, k. 9 akt ZUS)

Pismem z dnia 19.11.2018 r., doręczonym w dniu 18.12.2018 r., D. S. jako małżonka płatnika W. S., została zawiadomiona o zakończeniu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i jednocześnie została poinformowana, że ma prawa wypowiedzania się co do zebranych dowodów i materiałów terminie 7 dni od otrzymania zawiadomienia.

(zawiadomienie wraz ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru k. 11, k. 15 akt ZUS)

Wnioskodawczyni D. S. obecnie utrzymuje się ze świadczenia emerytalnego w minimalnej wysokości, a jej małżonek W. S. od dnia 5 lutego 2020 r. jest osadzony w zakładzie karnym w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności.

(zeznania wnioskodawczyni 00:22:06, płyta CD k. 25)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, nadto o dokumenty w postaci w szczególności małżeńskiej umowy majątkowej z dnia 2.04.2001 r., pism Naczelnika Urzędu Skarbowego w P., wydruków z (...), rachunków zysków i strat oraz o zeznania wnioskodawczyni.

Zebrane dokumenty nie nasuwają wątpliwości i pozwalają tym samym na wydanie rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie D. S. nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U z 2021 r., poz. 423 z późn. zm.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym, wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Na mocy art. 13 pkt 4 powyższej ustawy osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z treścią art. 8 pkt 1 c ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku „o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym” (Dz.U. nr 28, poz.153 z późn. zm) obowiązującej do dnia 31 marca 2003 roku, osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu.

W myśl art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 6 lutego 1997 roku „o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym” (Dz.U.28, poz.153 z późn. zm) obowiązującej od dnia 1 stycznia 1999 roku do dnia 31 marca 2003 roku do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem art. 2b, 2c i 3a. To jest - zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w poprzednim kwartale z zastrzeżeniem ust. 9 i 10 ustawy systemowej.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne jest miesięczna i niepodzielna. (art. 21 ust. 2 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia)

Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą są obowiązane, bez uprzedniego wezwania, opłacić składki na ubezpieczenie zdrowotne za każdy miesiąc kalendarzowy w trybie i na zasadach oraz w terminie przewidzianym dla składek na ubezpieczenie społeczne. (art. 29 ust. 1 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia).

Stosownie natomiast do treści art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jednolity z 2003 roku Dz.U. Nr 58, poz. 514 z późn. zm.) obowiązującej do 31 maja 2004 roku składki na Fundusz Pracy, ustalone od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy systemowej, wynoszących w przeliczeniu na okres miesiąca, co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę opłaca się za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne. (art. 56 przytoczonej ustawy)

Według art. 32 powołanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Płatnik składek na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Zgodnie z art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych płatnik składek przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2a i 2b, nie później niż:

- 1) do 10 dnia następnego miesiąca – dla osób fizycznych opłacających składkę wyłącznie za siebie;
- 2) do 5 dnia następnego miesiąca – dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych należnościami z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne są: składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia oraz dodatkowa opłata.

W świetle znajdującego odpowiednie zastosowanie na mocy art. 31 i 32 u.s.u.s. przepisu art. 26 u.o.p. podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki.

W myśl art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U z 2020 r., poz. 1325 t.j.) w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania powstałe w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej obejmuje majątek odrębny dłużnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

W art. 29 u.o.p. stosowanego odpowiednio mowa zatem o odpowiedzialności płatnika składek. W art. 26 powołanej ustawy wskazano, że płatnik odpowiada całym swoim majątkiem, zaś w art. 29 doprecyzowano, że odpowiedzialność ta obejmuje majątek odrębny płatnika oraz majątek wspólny płatnika i jego małżonka.

Przekładając powyższe na grunt sprawy niniejszej wskazać trzeba, że analizując szczegółowo treść zaskarżonej decyzji ZUS mimo, iż w nagłówku jest wymieniony płatnik W. S. oraz jego małżonka D. S. to adresatem tego aktu jest tylko i wyłącznie płatnik. W dalszej części decyzji bowiem, rozstrzygnięcie o istocie sprawy dotyczy tylko W. S., gdyż organ rentowy stwierdza, że to W. S. (a nie jego małżonka) jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zaskarżona decyzja nie przenosi zatem odpowiedzialności za zobowiązanie z tytułu zaległych składek na odwołującą, lecz ma charakter wyłącznie informacyjny – organ rentowy wskazuje, że ustalił, iż zaległość dłużnika z tytułu poszczególnych składek opiewa na wskazane w decyzji kwoty.

Wnioskodawczyni nie ma statusu dłużnika, lecz małżonki dłużnika, a to z uwagi na odpowiedzialność majątkiem wspólnym za zobowiązania dłużnika - art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 ustawy systemowej.

W sentencji zaskarżonej decyzji nie ma mowy o charakterze odpowiedzialności odwołującej, jednakże wskazano art. 29 § 1 i u.o.p. Oznacza to, że organ rentowy informuje odwołującą o tym, że jej współmałżonek ponosi odpowiedzialność z majątku wspólnego (jeśli takowy istnieje) w zakresie wskazanych w decyzji kwot.

Z zaskarżonej decyzji nie wynika, jakoby D. S. miała ponosić odpowiedzialność majątkiem osobistym za zobowiązania męża, gdyż w ogóle nie ma i z powołanych wyżej względów nie może być mowy o jej odpowiedzialności – w świetle powołanych przepisów to dłużnik ponosi odpowiedzialność całym swoim majątkiem osobistym oraz majątkiem wspólnym jego i jego małżonka (jeśli takowy istnieje).

Odnośnie okoliczności dotyczącej tego, z jakiego majątku ma nastąpić zaspokojenie należności składkowych W. S., to zaznaczyć trzeba, że w niniejszej sprawie faktycznie kwota, do której małżonek W. S. ponosi odpowiedzialność, z uwagi na zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej, ograniczona jest do wysokości jego majątku odrębnego. Jednakże w toku postępowania sądowego w sprawie z odwołania od decyzji ZUS w przedmiocie odpowiedzialności za zaległości z

tytułu składek małżonka, Sąd nie musi ustalać, czy i jaki majątek małżonków istnieje (istniał), czy został on podzielony, wreszcie (w przypadku istnienia majątku wspólnego) jaka jest wysokość udziału, jaki małżonek uzyskał w majątku wspólnym. Badanie takie nastąpi dopiero w postępowaniu egzekucyjnym. Przepis art. 319 k.p.c. zwalnia sąd od badania i oznaczenia już w wyroku masy majątkowej, z której odpowiada dłużnik (por. KPC komentarz pod red. Z. Resicha i W. Siedleckiego, W-wa 1976 str. 502 oraz orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 1976 roku, IV PR 135/76, OSN 1977, Nr 4, poz. 80).

W związku z tym przepis art. 319 k.p.c. stanowi, że jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych, albo do wysokości ich wartości, Sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów, ani ich wartości, uwzględnić powództwo, zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. (por. wyrok SN z dnia 22 października 1977 r. w sprawie II CR 335/77, opubl. LEX nr 7959)

W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu Okręgowego nie ma zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczność, że na mocy małżeńskiej umowy majątkowej z dnia 2.04.2001 r. małżonkowie S. wyłączyli ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej. Ustalenie bowiem, czy istnieje majątek pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego. Poza tym zauważyć należy, że zadłużenie z tytułu składek określone w zaskarżonej decyzji obejmuje okres do lutego 2001r., a zatem jeszcze w czasie, w którym małżonków łączył ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej.

Organ rentowy prawidłowo w zaskarżonej decyzji przyjął odpowiedzialność płatnika W. S. jako dłużnika za dług wynikający z nieopłaconych składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, natomiast ustalenie, czy istnieje majątek pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy do postępowania egzekucyjnego, a wnioskodawczyni – małżonka D. S. ma prawo do powołania się w jego toku na ograniczenie odpowiedzialności w związku z zawartą umową majątkową małżeńską.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie był zobligowany do tego, by w okolicznościach sprawy niniejszej wydać odrębną decyzję dot. D. S. z ograniczeniem jej odpowiedzialności majątkowej jako współmałżonka dłużnika do majątku objętego wspólnością ustawową.

Jak słusznie uznał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu do wyroku z dnia 23 listopada 2017 r., III AUa 705/17, opubl. Legalis nr 1706634), odpowiedzialność współmałżonka płatnika za wynikające z zobowiązań składkowych składki powstaje z mocy prawa (ex lege), z chwilą powstania zobowiązania składkowego. **Nie jest zatem konieczne wszczęcie postępowania w stosunku do małżonka płatnika oraz wydawanie decyzji o jego odpowiedzialności.** Odpowiedzialność małżonka płatnika oznacza, że w sytuacji, gdy wierzyciel składkowy skieruje egzekucję z majątku wspólnego za długi płatnika, to współmałżonek jest zobowiązany znosić tę egzekucję z majątku wspólnego. Odpowiedzialność małżonka płatnika ma charakter odpowiedzialności in solidum. Organ rentowy ma względem obydwu małżonków jedną wierzytelność, lecz wynikającą z dwóch różnych tytułów prawnych, tj. świadczenia płatnika (art. 26 OrdPU) oraz świadczenia małżonka (art. 29 OrdPU) (vide L. G., Egzekucja z nieruchomości za podatki, cz. I, s. 35). Spełnienie świadczenia przez jednego z małżonków zwalnia z obowiązku świadczenia drugiego, a co za tym idzie, zobowiązanie wygasa. Skutek taki wystąpi jednak tylko, gdy małżonek płatnika spełni świadczenie ze środków należących do majątku wspólnego, nie zaś z majątku osobistego małżonka. Współmałżonek ponoszący odpowiedzialność za zobowiązanie składkowe małżonka będącego płatnikiem nie może być utożsamiany z płatnikiem. Obowiązek składkowy może ciążyć bowiem jedynie na płatniku. Współmałżonek odpowiadający za zaległość składkową męża lub żony będącego płatnikiem nie jest zobowiązany jako płatnik i nie odpowiada za zobowiązanie składkowe. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-płatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. W znaczeniu materialnym wymieniony przepis art. 29 § 1 OrdPU nie tworzy statusu małżonka jako płatnika, lecz jedynie wyznacza zakres odpowiedzialności małżonka, ograniczając go do majątku wspólnego małżonków, co ma przełożenie na przedmiot egzekucji, która w przypadku istnienia pomiędzy podatnikiem i jego małżonkiem wspólności majątkowej, poza majątkiem odrębnym podatnika, może być skierowana

wyłącznie do przedmiotów majątkowych objętych tą wspólnością (tak też w wyrok SA w Łodzi z dnia 2 sierpnia 2018 r., III AUa 1334/17, opubl. Legalis nr 1852168).

Odnosząc się natomiast do podniesionego przez odwołującą się zarzutu przedawnienia roszczeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, (a w tym przedawnienia odsetek) należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 24 ustawy systemowej należności z tytułu składek, czyli składki, odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, dodatkowe opłaty i opłaty prolongacyjne, których płatnik składek nie uregulował w terminie podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej. Zakład Ubezpieczeń Społecznych może na drodze egzekucji administracyjnej lub sądowej dochodzić należności z tytułu składek tylko wówczas, gdy nie uległy one przedawnieniu. W odróżnieniu od przedawnienia cywilnoprawnych roszczeń majątkowych, w przypadku których upływ terminu przedawnienia nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania, przedawnienie należności z tytułu składek powoduje wygaśnięcie zobowiązania składkowego.

Od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2011 r. termin przedawnienia należności z tytułu składek wynosił 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się one wymagalne. Do dnia 31 grudnia 2002 r. termin przedawnienia tych należności wynosił 5 lat. Ponieważ przepisy wprost nie stanowiły, czy do należności z tytułu składek, które stały się wymagalne przed dniem 1 stycznia 2003 r. i nie uległy przedawnieniu do dnia 31 grudnia 2002 r. stosuje się 10-letni termin przedawnienia, istniały w tym zakresie wątpliwości. Wątpliwości te ostatecznie rozwił Sąd Najwyższy, który w uchwałach z dnia 2 lipca 2008 r., II UZP 5/08 oraz z dnia 8 lipca 2008 r., I UZP 4/08 stanął na stanowisku, że do takich należności z tytułu składek stosuje się 10-letni termin przedawnienia.

Z dniem 1 stycznia 2012 r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców - zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skrócony został okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Ponieważ bieg przedawnienia większości spornych należności składkowych rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy kluczowe znaczenie ma art. 27 powyższej ustawy regulujący zagadnienia intertemporalne. Zgodnie z jego ust. 1, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r. Wedle, zatem zasady wynikającej z tego przepisu do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012 r. (według starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednakże bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale od dnia 1 stycznia 2012 r. Wyjątek od tej zasady ustanawia ust. 2 przywołanego przepisu, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012 r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki) - zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej.

Należy zaznaczyć, że do składek na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, mają zastosowanie terminy przedawnienia odnoszące się do składek na ubezpieczenia społeczne. Co do tych ostatnich wynika to z art. 19 ust.2 ustawy z 29 grudnia 1993r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2002r. Nr 9, poz. 85 ze zm.) i art. 30 ust.2 ustawy z 13 lipca 2006r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. Nr 158, poz. 1121 ze zm.). Natomiast co do składek na ubezpieczenie zdrowotne, to kwestię ich przedawnienia w okresie od 1 stycznia 1999r. do 31 marca 2003r. regulował przepis art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 6 lutego 1997r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym (Dz. U 1997r. Nr 28 poz. 153 ze zm.), zgodnie z którym należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegały przedawnieniu z upływem 5 lat licząc od dnia, w którym składka stała się wymagalna. Przy czym ust. 3 tego przepisu stanowił, że w przypadku przerwania biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek przedawniają się najpóźniej po 10 latach od terminu ich wymagalności. Za zdarzenie prawne powodujące przerwanie biegu terminu

przedawnienia przepis określał: odroczenie terminu płatności, rozłożenie spłaty należności na raty, każda inna czynność zmierzająca do ściągnięcia należności, jeżeli o czynności tej został zawiadomiony dłużnik.

Od dnia 1 kwietnia 2003r. do przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne zastosowanie miał art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2003r. o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ (Dz. U. 2003r., Nr 45 poz. 391 ze zm.). Przepis ten brzmiał identycznie, jak art. 28 ust. 2 i 3 ustawy o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym, a więc regulacja w tym zakresie nie uległa zmianie. Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004, Nr 121 poz. 1264), z mocą obowiązującą od 1 lipca 2004r., przepis art. 33 ust. 2 w/ w ustawy został zmieniony stanowiąc, że należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. po upływie 10 lat licząc od dnia, w którym stały się wymagalne w zw. z art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W przypadku składek na Fundusz Pracy stosownie do treści art. 56 obowiązującej do 30 kwietnia 2004 r ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r Nr 58, poz. 514 ze zm.) oraz art. 107 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.), obowiązującej od 1 maja 2004 r, składki na Fundusz Pracy opłaca się za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenie społeczne.

Skoro do składek na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, mają zastosowanie terminy przedawnienia odnoszące się do składek na ubezpieczenia społeczne, to należy odwołać się do art. 24 ust.4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie ulega także wątpliwości, iż wobec podejmowania czynności zmierzających do wyegzekwowania należności z tytułu składek (art. 24 ust.5b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), doszło do zawieszeniem biegu terminu przedawnienia.

W 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wszczął bowiem postępowanie egzekucyjne przeciwko małżonkowi wnioskodawczyni - płatnikowi W. S. jako dłużnikowi, które następnie przekazano do wspólnego prowadzenia Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w P.. Następnie w dniach 08 - 09.09.2003 r., wystawiono tytułu wykonawcze obejmujące sporne należności. W dniach 21 lutego 2007 r. i 24.01.2008 r. dokonano zajęcia wynagrodzenia za pracę W. S. zaś w dniu 19 listopada 2009 r. zajęcia innych wierzytelności.

Nadto upomnieniami z: kwietnia 2003 r. dotyczącymi spornych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 08.2000 r. do 02.2001 r. W. S. został wezwany do uiszczenia zaległości z tytułu dochodzonych składek.

Należności z tytułu składek na koncie W. S. za sporny okres roszczenia organu rentowego nie uległy zatem przedawnieniu, bowiem podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania spornych składek.

Wobec powyższego Sąd w punkcie 1 sentencji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił wniesione odwołanie jako bezzasadne.

Zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Artykuł 102 k.p.c. jest przepisem wyjątkowym, wymagającym wystąpienia okoliczności szczególnych, jak np. dotyczących stanu majątkowego czy też sytuacji życiowej strony. Stanowi on swoistą „furtkę”, pozostawiając sądowi pewną swobodę w przyznawaniu zwrotu kosztów procesu, gdyby stosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 k.p.c.) nie dało się pogodzić z zasadami słuszności.

Zastosowanie go nie wymaga odrębnego wniosku od strony przegrywającej i powinno być oceniane w całości okoliczności konkretnego przypadku, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z

samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej zobowiązanego. Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974r. II CZ 223/73).

Poczynione na gruncie przedmiotowej sprawy ustalenia odnośnie sytuacji materialnej wnioskodawczynie wskazuje, że jest ona niewątpliwie bardzo trudna, zaś biorąc pod uwagę wartość przedmiotu sporu i związane z tym koszty zastępstwa procesowego pełnomocnika ZUS pociągałoby to za sobą dalsze trudności finansowe dla wnioskodawczynie i w ocenie Sądu stanowiłoby naruszenie zasad współżycia społecznego.

Na podstawie art. 102 kpc Sąd Okręgowy nie obciążył D. S. kosztami procesu, mając na względzie jej trudną sytuację majątkową i osobistą (punkt 2 sentencji). Jak wynika z ustaleń wnioskodawczynie D. S. utrzymuje się jedynie ze świadczenia emerytalnego w minimalnej wysokości, a jej małżonek W. S. od dnia 5 lutego 2020 r. odbywa karę pozbawienia wolności.

z/odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. wnioskod. przez PI

05.09.22r.